

Rovfugleundersøgelser for Kronborg Statsskovdistrikt og omegn

Undersøgelserne foretaget i 1987-1992.

af Jørgen Hansen og Bjarne Schmidt

I denne artikel, om vores første 6 år, vil der for de ornitologer, som laver de samme undersøgelser, ikke være noget nyt. Men vi har haft nogle fantastiske oplevelser, fra en side af naturen vi nok aldrig havde drømt om, vi skulle få lov at tage del i. Så artiklen er mere skrevet, som et behov for at nedfælde lidt, om de tanker vi har gjort os, de spørgsmål vi er stillet overfor, og om de oplevelser vi har haft.

Da vi startede vores første ture i foråret 1987, havde vi allerede oplevet flere ynglende musvåger og hvepsevåger. Duehøgen havde vi derimod aldrig fundet ynglende, så vi var meget spændte og lidt tvivlende, om den overhovedet fandtes i vores område. Det var jo ikke en fugl man så hver dag. Og hvis den fandtes, hvor svær var den at finde.

Vores tvivl blev hurtigt gjort til skamme, den var i starten utrolig nem at registrere og det at få lov, at følge vores første duehøg's redebygning og parring, var noget der fik de små hår til at rejse sig.

Spurvehøgen var heller ikke en fugl vi kendte særlig meget til, og i starten famlede vi blinde rundt i skovene, time efter time, uden vi egentligt vidste, hvad vi ledte efter.

Hvordan finder vi egentlig reden? Hvor højt sidder den? Hvordan sidder den? Hvordan ser den ud?

Vi fik gode råd om f.eks. at tage båndspiller med i skoven. Reden er på størrelse med en flad tallerken. Man kan se på redematerialet om det er spurvehøgen. Redetræerne er altid gran og skal være mindst 40 år gamle. Den bygger i 10-12 meters højde, og den bygger altid ny rede hvert år. Jo, det skortede ikke på hjælp.

At vi skulle finde den i 20 år gamle træer, og desuden i lærk, sita og birk ned til 4 meters højde og enkelte ynglende i samme rede 2 år i træk, gjorde ikke sagen nemmere.

Vi husker det meget tydeligt, og kan i dag smile af det, med tanke på at det er en fugl, vi har forholdsvis let ved at registrere.

En ting der for øvrigt er interessant ved spurvehøgen er, at vi hvert år finder enkelte plukkede spurvehøge indenfor de respektive territorier og som regel i nærheden af plukkestedet. Det må vidne om en utrolig hård fremfærd mod artsfæller.

Det at vi kender flere af individernes temperament, har lært deres grænser og kun overskrider dem i begrænset omfang, gør at, vi har oplevet en tillid fra disse fugle som vi ikke troede var muligt.

At kunne gå hen til en spurvehøgerede, der sidder i 5 meters højde, med hunnen liggende fast på redet, mens man bevæger sig roligt omkring træet. Det er en utrolig stærk oplevelse, som også kun kan lade sig gøre, når man kender hende og hun kender dig. Eller når du kommer til duehøgen, og du ved nøjagtig hvor tæt, du kommer hannen før han letter. Og mens du har øjenkontakt med ham gennem kikkerten, glider tankerne uvægerligt langt tilbage, og man får en lille fornemmelse af, hvordan urfolket har læst naturen og været en del af den.

Vi har oplevet frustration, når fuglene har "drillet" os. For 3 uger siden lå de fast på denne rede. Har de opgivet? Har måren været her? Eller ligger de lunt i en anden rede? Men hvor?

Eller når musvågeparrets unger var for små til ringen. En uge efter ligger resterne af 2 unger på jorden.

Når man finder de første fældefjer fra spurvehøgen og så pludselig opdager at spidserne er afbidte og resten findes i en ødelagt rede.

Vi har været modløse, når vi har forsøgt samarbejde med statsskovæsenet, afleveret skovkort med indtegnede territorier og redetræer, og så alligevel enkelte gange fundet fældede reder, med kvæstede unger eller knuste æg. Vi har også flere spurvehøgere, der forlades på grund af hugst.

Selv om det nok er uretfærdigt overfor disse mennesker, der bare gør deres arbejde, tænker man uvilkårligt sit og har i sådanne tilfælde lyst til at droppe det hele.

Hvorfor har de ikke samme tankegang, samme indstilling og samme interesse? De færdes trods alt dagligt i naturen.

Vores census-område er på ca. 180 km²; indeholdende ca. 5500 ha skov, fordelt på 21 undersøgte statsskove, varierende fra 35 ha til 650 ha, plus levende hegn og private/kommunale skove.

Vi dækker ca. 4000 ha, resten dækkes i fællesskab med Hillerød-gruppen.

Rovfuglearterne i området udgør: Musvåge, Hvepsevåge, Duehøg, Spurvehøg og Tårnfalk.

Vi vurderer i dag med en vis sikkerhed at området indeholder 44-46 par Musvåger, 33-35 par Spurvehøge, 6-8 par Duehøge, 4-5 par Hvepsevåger og 5-7 par Tårnfalke.

Vi definerer et par som ynglende, når vi har observeret parringsleg og påbegyndt redebygning.

Vi har ydermere opsat redekasser til tårnfalke og ugler. Om kasserne er opsat forkert, eller behovet ikke er tilstede, skal være usagt. I de områder de sidder, er succesen udeblevet. Der er kun en enkelt ugle, der i ny og næ gæster vores kasser.

Det skal også lige nævnes, at vi her i 92 fandt vores første ynglende ravn, med 2 unger. Vi har i flere år hørt og set ravne, men det er ikke lykkedes at finde nogle reder. Der er ingen tvivl om at flere, af de fugle der er observeret, er gæster fra Sverige: Vi har ofte set ind- og udtrækkende ravne ved kysten.

Nu håber vi bare, at den er kommet for at blive.

Først efter 4 års arbejde, begyndte vi at få en fornemmelse af hvor mange fugle vi havde i området.

Efter 6 års undersøgelser mener vi, der skal yderligere 3-4 års arbejde til, for virkelig at kunne lave et godt statistisk materiale over de bevægelser, der uvægerligt vil være hvert år.

Hvad betyder dét, om vinteren er hård eller mild? Rammer et vådt eller tørt forår specielle arter? Har en lang tør sommer indflydelse på ungeproduktionen? Og har nogle arter sværelse ved at skaffe føde i en sådan periode?

Hvor meget forrykkes antallet af parrene p.g.a. skovvæsenets arbejde? Har parrene særlige kritiske perioder, hvor vores undersøgelser vil have stor negativ effekt?

Det er helt sikkert, at fuglene registrerer os, længe før vi er i nærheden af reden. Især blandt musvågerne er nogle ofte i luften, "mjavende" og tilsyneladende urolige, på en afstand, der vidner om, at vi er årsagen. Hvis det ikke er tilfældet, skulle de ligge konstant i luften, på grund af det øvrige publikum.

En svensker lavede for en del år siden nogle undersøgelser på "stor hornugle". Han erfarede hurtigt at uglerne kunne kende ham på lang afstand, uanset påklædning. Vi mener helt klart at rovfluglene har det på samme måde.

For nogle år siden havde jeg (Jørgen) igennem nogle år, en lille vinterfoderplads, små 2 km fra min bopæl.

Der var ofte 3-4 musvåger, deriblandt den "sædvanlige". Den kom hvert år som den første, og var den sidste der forlod stedet.

En dag da jeg havde sprunget morgenfodringen over; lagde jeg godt mærke til en musvåge der lå lavt kredsende over min bopæl, uden at jeg forbandt den med noget særligt:

Da jeg få minutter efter kom ned til bilen, blev min opmærksomhed fanget af en "mjavende" fugl:. Den lignede godt nok "min", og jeg vidste, da mit vindue havde været åbent, at den først begyndte at give tegn fra sig, da jeg kom ned.

Via en telefonopringning blev det konstateret, at der ingen musvåger var på foderpladsen.

Jeg kørte straks ud til stedet, og da jeg parkerede bilen, kom den "sædvanlige" musvåge glidende. Det hele kunne være tilfældigt, men jeg ønsker ikke at tro det.

I de 6 år har vi tilbagelagt tilsammen, ca. 17000 km og brugt ca. 3000 timer af vores fritid.

Vi må samtidig erkende at en næsten 100% dækning, af et område på den størrelse kræver mere tid eller flere folk.

Jo dybere man trænger ned i undersøgelserne, jo flere spørgsmål dukker frem. På et tidspunkt bliver man splittet . Hvad er det vigtigste? Hvor skal den kostbare tid, man har til rådighed bruges?

Nogle eksempler på tidskrævende ting i felten, er når spurvehøgen pludselig ikke vender tilbage til sit yngleterritorium. Er en af parterne gået til, eller har den fundet nye græsgange?

Hvepsevågen, der pynter tom rede og skælder ud når du nærmer dig. Er det en ikke ynglende fugl, eller har den en anden rede i nærheden. Der problem m.h.t. Hvepsevågen er, at musvågerne i vores område stort set skifter rede hvert år, hvilket indebærer at hvepsevågen næsten aldrig er på samme rede 2 år i træk. Da de samtidig ikke er særlig territoriefaste, skal vi ofte langt omkring for at finde dem igen.

I tre år har vi brugt oceaner af tid på et musvågepar, uden det er lykkedes os at finde re-detræet. Men efter endt sæson er de villige nok til at fremvise deres 2-3 unger.

Uden at påføre dem menneskelige egenskaber, føler vi nærmest at, der er noget provokerende i den måde, de leger med deres nyopkomlinger på; lige over vores hoveder. Vi vil fremover nøjes med at registrere og nyde dem, på afstand.

Duehøgene var de første 2-3 år meget territoriefaste, men i dag er flere af vores duehøge forsvundet. Vi har brugt meget tid for at lede efter dem i andre områder, uden held.

Det sker dog ved sensommertid, at der observeres ungfugle i områder hvor der ikke er noget ynglepar. Eller er der? Det kunne måske også være ungfugle fra kuld vi kender.

Udover at undersøgelserne har givet os en anden hverdag, har de også givet os muligheder for at udbrede kendskab om rovfuglene, ved at holde foredrag og være naturguider i forskellige interessegrupper. Desuden har kommunen i visse tilfælde hentet råd og vejledning i forbindelse med naturpleje.

Jo, det har været 6 spændende år med så mange nye udfordringer, at interessen for at tage hul på 6 nye er tilstede.

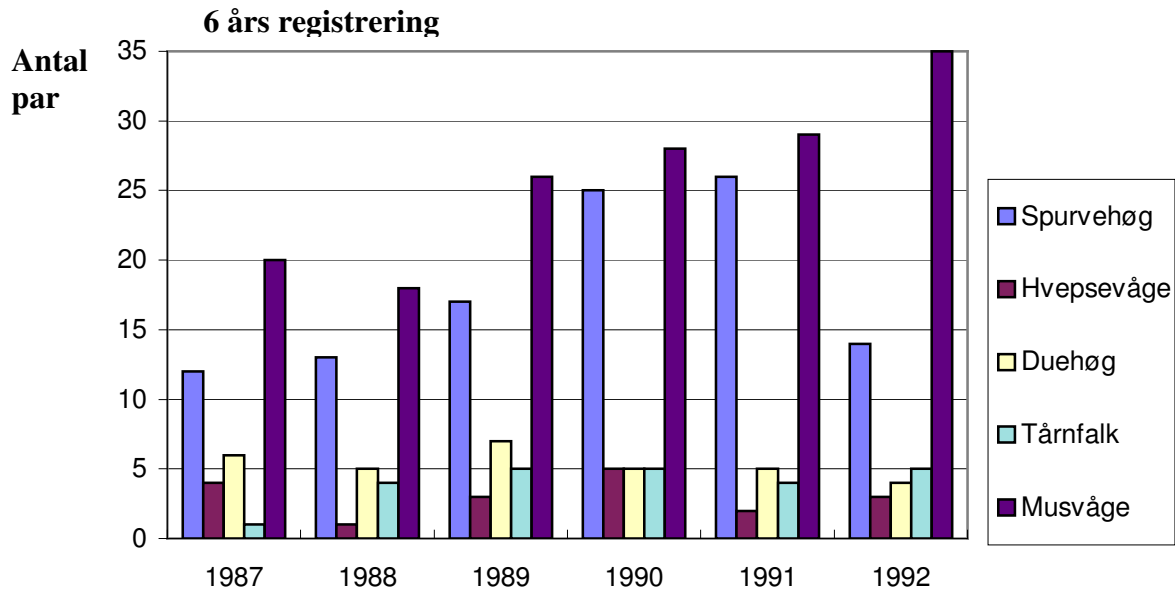
Til sidst et diagram over registrerede ynglepar i perioden 1987-92. Vi kan ikke med sikkerhed sige, at musvåge-og spurvehøge-bestanden har været stigende.

Vi har fundet førstegangsynglende musvåger i mellem 2 territorier, og næste år er de forsvundet. Samtidigt finder vi dog stadig nye par i områder, hvor vi er lidt usikre på om vores indsats tidligere har været mangelfuld, eller det vitterlig er nye ynglepar.

Med hensyn til spurvehøgen har der måske været en lille stigning, men det er helt sikkert, at i 92 mangler vi næsten halvdelen af yngleparrene. I flere af skovene var den total for-

svundet, mens vi i andre skove fandt spæde tegn på dens nærværelse, uden at vi fandt den ynglende.

Hvad årsagen kan være til den kraftige nedgang, vides ikke. Det kunne måske være den lange tørre sommer. Det bliver spændende at følge ynglesæsonen 93.

På et tidspunkt blev skovdistriktet udvidet, så det kom til at omfatte nogle af skovene ved Hillerød. Derfor stemmer tallene fra vores vurdering og diagram ikke overens. For at kunne lave en lille statistik, har vi derfor brugt tallene fra vores gamle census område.

Publiceret i AACIPITER 1992

Scannet til genoptryk af Accipiter i 1999 af Rovfuglegruppens redaktion